

VERSLAG STAMSLABONERASSENPROEVEN - 1e BEOORDELING

VOORJAARSTEELT 1969

door

D. de Ruiter

Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas - Naaldwijk

en

W. Koopmans

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen - Wageningen

CRG

R
06
C
33

0621:4
Stamboek no.
3185.

DIBLIOTHEEK
Proefstation voor de Groenten- en
Fruitteelt onder Glas te Naaldwijk.

Inhoud

blz.

1. Samenvatting en conclusie	2
2. Inleiding	2
3. Opgenomen rassen en plantafstanden	2
4. Teeltomstandigheden	3
5. Resultaten	4
6. Bespreking van de rassen	7

VERSLAG STAMSLABONERASSENPROEVEN - 1e BEOORDELING

VOORJAARSTEELT 1969

1. Samenvatting en conclusie

In het voorjaar van 1969 werd te Maarssen en 's-Gravenzande onder staandglas een rassenproef - 1e beoordeling genomen met stamslabonen.

Voor beproeving op uitgebreidere schaal, de z.g.n. rassenproeven - 2e beoordeling, komen in aanmerking, de rassen Centrum, Flair, Flits, Lotus, Nr. 64023 en Resulta.

Aangehouden zijn de rassen Gustoza en Oscar. Van de vergelijkingsrassen in de proeven, Prelude en Dubbele Witte z./dr. heeft Prelude geheel aan de verwachtingen voldaan.

De kieming van enkele rassen liet te wensen over.

2. Inleiding

Het doel van de proeven was, na te gaan welke rassen in aanmerking komen op uitgebreidere schaal te worden onderzocht.

3. Opgenomen rassen en plantafstanden

In beide proeven werden 18 rassen opgenomen, die door erkende selectiebedrijven waren ingezonden. In tabel 1 zijn de rassen in alfabetische volgorde genoemd. Op grond van de, op ons verzoek, door de inzenders verstrekte gegevens zijn de rassen in 3 groepen ingedeeld, waarvoor verschillende plantafstanden zijn gehanteerd. Deze plantafstanden zijn eveneens vermeld in tabel 1.

Tabel 1 - Opgenomen rassen en plantafstanden

Ras	Ingezonden door	plantafstanden in cm	
		Maarssen	's-Gravenzande
Centrum	N.V. A.R. Zwaan en Zn., Voorburg	70 x 40	75 x 40
Copiosa	Coöp. L.T.B., Alkmaar	55 x 35	60 x 35
Dubbele Witte z.dr.	wordt door verschillende selectie- bedrijven in de handel gebracht	70 x 40	75 x 40
Dubresco	De Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen	55 x 35	60 x 35
Dusta	N.V. D.v.d. Ploeg, Barendrecht	55 x 40	60 x 35
Flair	N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen	55 x 35	60 x 35
Flits	N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen	55 x 35	60 x 35
Gustoza	Royal Sluis, Enkhuizen	55 x 30	60 x 30
Lotus	N.V. A.R. Zwaan en Zn., Voorburg	55 x 30	60 x 30
Nr. 262	Ruiter's Zaden, Andijk-Oost	70 x 40	75 x 40
Nr. 64023	Fa. Jos Huizer Azn., Rijsoord	55 x 35	60 x 35
Oscar	N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk	55 x 35	60 x 35
Paro	N.V. D.v.d. Ploeg, Barendrecht	55 x 35	60 x 35
Prelude	Royal Sluis, Enkhuizen	55 x 35	60 x 35
Probatine	N.V. Wed. P. de Jongh, Goes	70 x 40	75 x 40
Resulta	De Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen	55 x 35	60 x 35
Saxares	Ruiter's Zaden, Andijk-Oost	55 x 35	60 x 35
Trofee	N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk	55 x 30	60 x 30

4. Teeltomstandigheden

De proef is op twee plaatsen aangelegd, nl.

- a. te Maarssen op het bedrijf van de heer J.N. Koot, Oostwaard 24
- b. te 's-Gravenzande op het bedrijf van de heer G.L. Looije, Dirk v.d. Knijf-
straat 4.

Op beide plaatsen was de proef in 2-voud opgezet. Door de slechte opkomst kon van enkele rassen maar één veldje worden geplant. Hiervoor zijn goed gekiemde rassen in de plaats gezet, hierdoor staan enkele rassen in enkelvoud en enkele andere in 3-voud. De herhalingen worden in dit verslag verder aangeduid met I, II, enz.

4^a. Maarssen

Grondsoort zavel. De bonen zijn gezaaid in kistjes met zaagsel. Een minder goede kieming vertoonden Dusta, Oscar, Paro en Trofee. *)

Geplant werd op 20 en 21 maart. De veldgrootte was 8,4 m². Het gewas is met een heteluchtkachel wat bijgestookt. De bonen zijn in 2 keren geoogst, nl. de eerste keer in de periode van 19 t/m 21 mei 1969, de tweede keer op 3 en 4 juni.

4^b. Is-Gravenzande

Grondsoort zand. De bonen zijn gezaaid in kistjes met zaagsel op 25 maart op het Proefstation te Naaldwijk. De bonen zijn op 1 en 2 april in het koude warehouse uitgeplant. Oscar en Dubbele Witte kiemden traag, Dusta zeer traag. Hierdoor waren deze 3 rassen bij het uitplanten kleiner dan de andere rassen. Na het uitplanten bleven de veldjes van Dusta nog enige tijd ongelijk. Door de verschillende plantafstanden week de oppervlakte van enkele veldjes iets af. De opbrengstcijfers in de tabellen 2 en 3 zijn omgerekend op een veldgrootte van 8,4 m², om een goede vergelijking mogelijk te maken. De bonen werden in de periode van 12 juni t/m 3 juli geoogst. Er is 3 x geoogst, met uitzondering van de rassen Lotus, Flair en Nr. 64023 die vier keer werden geoogst.

5. Resultaten

Tijdens de teelt werden verschillende waarnemingen door de proefnemers vastgelegd. De rassen zijn kort voor en tijdens de oogst beoordeeld door selecteurs, de proefnemers en medewerkers van het I.V.T., de N.A.K.-G. en de Voorlichtingsdienst. In de tabellen 2 en 3 zijn resp. de vroegheid en de produktiviteit per veldje weergegeven.

*) In een rassenproef te Wageningen die verder in dit verslag niet ter sprake komt vertoonden een minder goede kieming: Dubbele Witte z.dr., Paro en Trofee. Dusta en Oscar kiemden in Wageningen slecht.

Tabel 2 - Vroegheid

Ras	Maarssen ¹⁾				's-Gravenzande ²⁾				
	I	II	III	rangorde	I	II	III	IV	rangorde
Centrum	5,6	6,1		15/16	1,2	1,1			4 t/m 8
Copiosa	6,1	5,4		17	0,8	0,5			13
Dubbele Witte z.dr.	5,9	5,9	6,5	13	0,9	0,9			11/12
Dubresco	(4,4)	6,6	7,1	9 t/m 11	0,6	0,4			15/16
Dusta	7,1			7	0,6	0,6			14
Flair	6,5	7,3		9 t/m 11	(0,6)	1,2			4 t/m 8
Flits	6,4	6,3		12	1,2	(0,5)			4 t/m 8
Gustoza	6,4	7,4	7,2	8	1,1	0,9			9/10
Lotus	6,7	8,6		4	1,3	1,0			4 t/m 8
Nr. 262	5,1	6,7		15/16	0,1	-			18
Nr. 64023	8,7	8,9	7,7	2	1,4	1,2			3
Oscar	7,5			5	0,3	0,3			17
Paro	6,0			14	0,6	0,4			15/16
Prelude	6,8	8,2	6,6	6	1,7	(0,9)	1,5	1,3	1/2
Probatine	5,3	6,0		18	1,0	(0,6)			9/10
Resulta	6,8	8,7		3	1,0	1,3			4 t/m 8
Saxares	9,5	8,4		1	1,3	1,6			1/2
Trofee	5,9	7,8		9 t/m 11	0,9	0,9			11/12

Toelichting: ¹⁾ De vroegheid is uitgedrukt in kg-opbrengst per veldje van 8.40 m² t/m 21 mei.

²⁾ idem t/m 12 juni.

Teneinde wat meer overzicht te krijgen in de vroegheid zijn rangordecijfers gegeven; een laag rangordecijfer wijst op een gemiddeld hoge vroege opbrengst. De tussen haakjes geplaatste opbrengstcijfers zijn niet meegeteld, omdat deze o.a. door onregelmatige groei ter plaatse o.i. te veel afweken.

Tabel 3 - Opbrengst in kg per veldje

Ras	Maarssen				's-Gravenzande				
	I	II	III	rangorde	I	II	III	IV	rangorde
Centrum	11,0	11,2		10	10,7	9,1			8
Copiosa	11,3	8,7		14	8,5	7,8			16
Dubbele Witte z.dr.	10,5	10,5	11,6	11	12,0	9,8			5
Dubresco	(9,6)	13,3	12,5	2/3	10,6	10,3			6
Dusta	12,2			6/7	12,1	10,7			3
Flair	9,8	9,1		16	7,8	8,8			14/15
Flits	8,3	7,8		18	8,9	7,1			17/18
Gustoza	12,2	12,1	(9,6)	6/7	10,3	10,5			7
Lotus	9,8	10,4		13	7,5	8,5			17/18
Nr. 262	9,9	9,7		15	8,3	(3,1)			14/15
Nr. 64023	14,4	12,5	11,7	2/3	10,2	8,3			10
Oscar	11,7			8	9,2	9,1			11
Paro	10,8			12	8,9	8,5			12
Prelude	13,2	11,9	13,0	5	13,5	11,7	13,0	12,5	1
Probatine	8,1	10,0		17	7,7	9,1			13
Resulta	11,8	13,8		4	12,0	11,7			2
Saxares	13,8	(8,4)		1	12,1	10,2			4
Trofee	12,3	10,3		9	10,9	8,4			9

Toelichting: Teneinde een beter overzicht te verkrijgen zijn ook hier rangordecijfers gegeven. De tussen haakjes geplaatste opbrengstcijfers zijn niet meegerekend, omdat deze o.a. door onregelmatigheden ter plaatse te veel afwaken.

Bonen uit beide proeven zijn door de afdeling Kwaliteitsonderzoek van het I.V.T. beoordeeld op draadvorming en, na koken, op kleur, consistentie en smaak. De resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt in de rasbesprekingen. De gegevens betreffende de ziekteresistenties zijn verstrekt door de afdeling Identiteitsonderzoek van het I.V.T. Enkele andere gegevens zoals draadloosheid zijn vergeleken met die van deze afdeling.

6. Bespreking van de rassen

Centrum, ingezonden door N.V. A.R. Zwaan en Zn., Voorburg.

Bladkleur donker groen, neigt tot ranken. Het gewas bleef tot het eind van de teelt goed gezond. Ten aanzien van de vroegheid kan geen uitspraak worden gedaan.

De peul is normaal van lengte, kleur en vorm; goed uniform. Draadloos. Matig vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte.

Dit ras is te vergelijken met Dubbele Witte z.dr. Komt ons inziens in aanmerking om t.z.t. op uitgebreidere schaal met dit ras te worden vergeleken.

Copiosa, ingezonden door Coöp. L.T.B., Alkmaar.

Bladkleur normaal tot donker groen. Is fijn van blad en geeft een kleine struik. Kan dichter worden geplant dan in de proeven het geval was. Op het eind van de teelt was het gewas sterk versleten.

De peul is groen van kleur, soms wat kort en krom; vrij goed uniform. Laat de zaden nogal zien. Geeft een stugge indruk. Is met iets draad. Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte.

Was in de proeven niet vroeg genoeg en komt o.i. niet in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling voor een vroege glasteelt.

Dubbele Witte z.dr., dit ras wordt door verschillende selectiebedrijven in de handel gebracht.

Bladkleur normaal groen. Goed gewas. Rankt vrij sterk, hetgeen o.i. een bezwaar is. Tot het eind van de teelt bleef het gewas gezond.

Peul soms vrij kort en sterk gebogen, met platte erin. Kleur goed. Zonder draad. De vroegheid viel niet mee. Was in de proef te 's-Gravenzande vrij goed productief.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte.

De toepassingsmogelijkheden in een vroege teelt onder staand glas van dit door ons toegevoegde vergelijkingsras zijn beperkt.

Dubresco, ingezonden door De Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen.

Bladkleur normaal groen. Geeft soms een enkel rankje. Tot op het einde van de teelt nog een goed gewas.

De relatief korte peul heeft een bleek doffe kleur. Is niet uniform.

Korte, kromme en ovale peulen komen voor. Zonder draad. Laat.

Resistent tegen rolmozaïek en vlekkenziekte, vatbaar voor zwarte vaatziekte.

Is o.i. te laat voor de vroege glasteelt en komt derhalve niet in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling.

Dusta, ingezonden door N.V. D.v.d. Ploeg, Barendrecht.

Bladkleur glanzend groen. Geeft een vrij zwaar opgaand gewas. In de proeven kwamen wat mozaïekverschijnselen voor. Tot aan het einde van de teelt een goed gewas.

Peul goede kleur, slank en vrij goed uniform, soms komt een platte boon voor. Zonder draad.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte; resistent tegen zwarte vaatziekte.

Is ons inziens te laat voor een vroege glasteelt en komt derhalve niet in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling.

Flair, ingezonden door N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen.

Bladkleur donker groen. Geeft een klein liggend gewas. Kan veel dichter worden geplant dan in de proeven het geval was. De produktie per oppervlakte zal hierdoor toenemen, evenals de vroege produktie per veldje.

Gewas op het eind van de teelt sterk versleten.

Peul vrij groen, vrij lang en breed; matig uniform. Geeft vrij dikke, ovale vlezige peulen erbij. Moet goed op tijd worden geplukt. Peulen die te laat geplukt worden, zijn snel wat grof, zonder dat ze echter de zaden tonen. Zonder draad.

Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte.

Komt in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling, vooral als gestreefd wordt naar een vroege, kort durende teelt en op tijd wordt geplukt.

Flits, ingezonden door N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen.

Bladkleur donkergroen. Geeft een klein gewas, maar wat meer dan Flair. Kan dichter worden geplant dan in de proeven het geval was. De produktie en de vroege produktie per oppervlakte zal hierdoor toenemen. Gewas op het eind van de teelt sterk versleten.

Peul groen, slank en recht. Is soms wat fijn, geeft overigens een flinke, vlezige peul. Vrij goed uniform. Was niet vrij van draad. Vrij vroeg. Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte. Komt i.v.m. de vroegheid in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Gustoza, ingezonden door Royal Sluis, Enkhuizen.

Bladkleur donkergroen. Heeft wat klein omhoog staand blad en hierdoor een klein gewas. Is soms iets rankend. Kan dichter geplant worden dan in de proeven het geval was. Gewas op het eind van de teelt sterk versleten.

Peul recht en groen van kleur; vrij fijn; geeft soms korte peulen met minder goede zetting. Toont de bonen in de peul nogal. Niet geheel uniform. Zonder draad. Is vrij laat.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte.

Komt in aanmerking nog eens te worden opgenomen in de rassenproeven-1e beoordeling.

Lotus, ingezonden door N.V. A.R. Zwaan en Zn., Voorburg.

Bladkleur normaal groen. Geeft een klein gewas. Kan hierdoor dichter worden geplant dan in de proeven het geval was. De produktie en de vroege produktie per oppervlakte zullen hierdoor worden vergroot. Gewas op het eind van de teelt versleten.

Peul vrij lichtgroen van kleur. Lijkt op Dubbele Witte z.dr., maar is iets korter. Met draad. Matig uniform; enkele kromme, korte peulen, die minder goed gezet zijn en platte komen voor. Een vroeg ras.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte.

Lotus komt o.i. in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling.

Nr. 262, ingezonden door Ruiters Zaden, Andijk-Oost.

Bladkleur donkergroen. Geeft een kloek gewas en rankt iets. Had op het eind van de teelt nog een goed gezond gewas.

Peul normaal van kleur, lengte en vorm. Is soms wat fijn en met draad. Kwam relatief laat in produktie. Is te laat voor een vroege teelt onder glas.

Resistent tegen rolmozaïek; vatbaar voor zwarte vaatziekte.

Komt o.i. niet in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Nr. 64023, ingezonden door Fa. Jos Huizer Azn., Rijsoord.

Bladkleur normaal groen. Geeft een klein, wat hangend gewas. Heeft wat klein, spits blad. Kan daardoor dichter worden gepoot dan in de proeven het geval was. Gewas op het eind van de teelt versleten.

Peul is normaal van kleur, vrij lang en opvallend recht tot lichtgebogen. Er zaten enkele lichter gekleurde, platte peulen tussen. Is vrijwel zonder draad. Vroeg.

Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte.

Wanneer de platte bonen er uitgeselecteerd worden, komt dit ras zeker in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Oscar, ingezonden door N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk.

Bladkleur mooi donkergroen. Maakt minder gewas dan Dubbele Witte, maar rankt soms nog wel wat. Gewas stevig en aan het einde van de teelt nog gezond en groen, met wat bloei.

Peul goed van kleur en mooi recht. Is niet geheel uniform, ovaal gevormde erbij. Zonder draad. Was in 's-Gravenzande laat.

Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte.

Komt in aanmerking nog eens te worden opgenomen in de rassenproeven-1e beoordeling.

Paro, ingezonden door N.V. D.v.d. Ploeg, Barendrecht.

Bladkleur licht groen gemarmerd. Enkele groene planten gaven op het einde van de teelt nog bloei en jonge vruchten. Ook de kleur van de peul varieerde hiermede van bleek groen tot normaal groen. Maakte vrij veel gewas.

Peul is slank en zonder draad. Soms komt een wat grove peul voor. Kwam laat in produktie, o.i. te laat voor een vroege glasteelt. Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte. Komt ons inziens niet in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Prelude, ingezonden door Royal Sluis, Enkhuizen.

Bladkleur normaal groen. Geeft een goed stevig gewas, dat op het einde van de teelt versleten was.

Peul was normaal van kleur en lengte, soms kwam een vrij kromme peul voor met lange snavel. Heeft geen draad. Is vrij vroeg en goed produktief. Dit vergelijkingsras heeft geheel aan de verwachtingen voldaan. Een uitvoerige beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor Groentegewassen.

Probatine, ingezonden door Wed. P. de Jongh, Goes.

Bladkleur wat licht groen. Iets minder gewas dan Dubbele Witte. Gaf op het eind van de teelt nog een goed gezond gewas. Rankt nogal.

Peul vrij licht tot bleek van kleur. Wat slanker dan die van Dubbele Witte. Vrij goed uniform. Geeft soms wat onregelmatige zetting. Is niet geheel zonder draad. Vrij laat.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte. Is o.i. niet vroeg genoeg voor de vroege teelt onder glas en komt niet in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Resulta, ingezonden door Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen.

Bladkleur normaal tot donkergroen; glanzend. Maakt vrij veel gewas dat neigt tot ranken.

Peul normaal van kleur. Is vrij goed uniform. Geeft een vrij grove, vlezige peul. Een enkele korte, platte en kromme peul komt voor. Zonder draad. Goede vroegheid.

Vatbaar voor rolmozaïek en vlekkenziekte, resistent tegen zwarte vaatziekte. Komt in aanmerking voor rassenproeven-2e beoordeling.

Saxares, ingezonden door Ruiters Zaden, Andijk-Oost.

Bladkleur zeer licht groen; licht paarse bloem. Geeft een zwaar gewas, dat gemakkelijk afbreekt bij het plukken. Het gewas vergeelde spoedig.

Peul grasgroen, recht tot licht gebogen en goed uniform. Ruwe schil; op de naden wat paars. Rechte snavel. Het zaad is beige-geel. Heeft geen draad.

Weinig vatbaar voor rolmozaïek, resistent tegen zwarte vaatziekte en vlekkenziekte.

Hoewel dit ras vroeg is wijken o.i. het gewas en de peul te veel af om te gebruiken in de glasteelt. Ook de smaak wijkt af.

Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling.

Trofee, ingezonden door N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk.

Bladkleur donkergroen. Geeft een wat uit elkaar liggend gewas. Vormt veel minder gewas dan de Dubbele Witte. Gewas op het eind van de teelt versleten.

Peul goed van kleur en uniformiteit, lijkt veel op die van Dubbele Witte z.dr. Een korte, ronde peul, die soms slecht gezet was. Had een wat afwijkende smaak. Zonder draad. Voor de glasteelt o.i. niet vroeg genoeg. Resistent tegen rolmozaïek, vatbaar voor zwarte vaatziekte en vlekkenziekte. Komt niet in aanmerking voor de rassenproeven-2e beoordeling.

In deze serie zijn reeds verschenen:

Nr.

- 1 Hoeven, A.P.v.d., en W.Koopmans - Verslag van Kropslarassenproeven
onder glas in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 2 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag van een Kropslarassenproef
1e beoordeling in de Herfstteelt 1967 Augustus 1968
- 3 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e be-
oordeling Voorjaarsstookteelt 1968 September 1968
- 4 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef 1e be-
oordeling Koude Voorjaarsteelt 1968 September 1968
- 5 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag van Kropslarassenproeven-
2e beoordeling onder glas in de Winter-
teelt 1967 - 1968 November 1968
- 6 Koopmans, W., en L.G.Nederpel - Verslag Komkommerrassenproeven-1e
beoordeling 1968 Maart 1969
- 7 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-1e
beoordeling Herfstteelt 1968 Juli 1969
- 8 Ruiter, D.de, en W.Koopmans - Verslag van Spinazierassenproef-
1e beoordeling onder glas in de Late
Voorjaarsteelt 1969 Augustus 1969
- 9 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-1e
beoordeling Winterstookteelt 1968 - 1969 September 1969
- 10 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-2e
beoordeling Herfstteelt 1968 Oktober 1969
- 11 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproeven-2e
beoordeling onder glas in de Winterteelt
1968 - 1969 Oktober 1969
- 12 Ruiter, D.de, en W.Koopmans - Verslag Stoksnijbonerassenproeven-
1e beoordeling Vroege Voorjaarsteelt
onder glas 1969 November 1969
- 13 Koopmans, W., en A.P.v.d.Hoeven - Verslag Kropslarassenproef-1e
beoordeling Koude Voorjaarsteelt 1969 November 1969